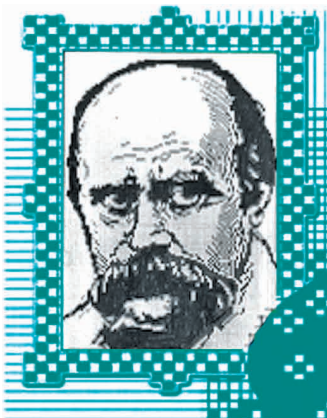

Учітесь, читайте, І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь. /Т. Шевченко/

Дніпро Педагогічний

№ 41-42 (1105-1106) Листопад 2022 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Видається з грудня 1993 року

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ!

Радіодиктант національної єдності – 2022

Вислів давньогрецького філософа Сократа «Заговори, щоб я тебе побачив» сьогодні є влучним пострілом перед російською навалою. Адже у воєнних умовах та жорстоких терористичних актах з боку рф українська мова стала ще й стратегічною зброєю, символом незламності та віри.

Вітаю кожного з Днем української писемності та мови! Мови, яка є однією з найбагатших мов світу. Свято, у яке ми вшановуємо українську мову, слово та літературу як неоціненний скарб, що єднає українців, формуючи спільноту людей, готових відстоювати ідентичність і самобутність.

Уже 22 роки поспіль у цей день відбувається традиційна щорічна загальнонаціональна акція, присвячена українській мові – Всеукраїнський радіодиктант національної єдності.

Цього року радіодиктант об'єднав українців у всьому світі навколо рідної мови.

У закладах освіти України відбулися заняття, присвячені українській мові та літературі. Діти й молодь вшановують Преподобного Нестора Літописця – послідовника творців слов'янської писемності Кирила та Мефодія; Івана Котляревського – зачинателя сучасної української літератури та Великого Кобзаря Тараса Шевченка – основоположника нової української мови, твори якого були перекладені 147 мовами народів світу.

Українська мова століттями продовжує передаватися від покоління до покоління, протистоїть ворожій пропаганді та захищає національні цінності.

Сьогодні ж ми разом пишемо диктант. Нині наша рідна мова – це потужний бренд! Розмовляти та думати українською, мовою сильної та незламної нації, – це модно і престижно!

💙💛 ***Тримаймося! Ми – сильні! Ми – Україна!*** 💙💛

Сергій ШКАРЛЕТ,
Міністр освіти і науки України

«***Ти велична і проста.***
Ти стара і вічно нова.
Ти могутня, рідна мово!
Мово – пісня колискова
Мово – матері уста».

Іван БАГРЯНИЙ

Українська мова – душа мільйонів українців, загартована історією, доведена до досконалості творчістю талановитих поетів і письменників. Сила століть, пам'ять, історія і майбутнє. Вона – про любов і кохання, про вишуканість і повноцінність, про гідність і глибинну духовну суть.

Друзі, вітаю
з Днем української мови та писемності!

Сьогоднішня дата – данина одному з найцінніших набутків, який залишили нам пращури. Адже саме у глибинах мови народилося і зберігається культурне надбання, яким може пишатися кожен українець.

Говоріть українською, любіть українську, цінуйте українську! Нехай рідне слово завжди буде дороговказом. ***Зі святом!***

Микола ЛУКАШУК,
голова Дніпропетровської обласної ради

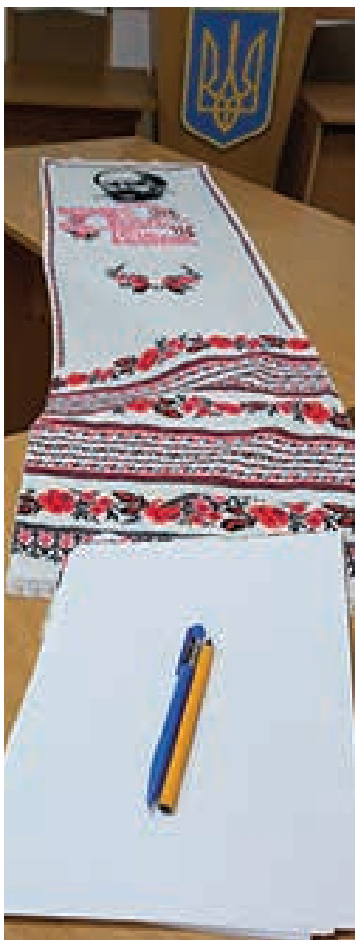

Шановні освітяни!

9 листопада ми відзначаємо свято, що єднає українців, у якій би країні вони не жили – **День української писемності та мови.**

Недарма ще у найрозповсюдженішій книзі людства – Біблії – сказано, що споконвіку було Слово. Саме слова, з яких і складається мова, єднають і гуртують нації.

Наша рідна українська мова і її носій – український народ протягом століть зазнавали утисків і заборон із боку тих держав, під чиєю владою опинялась Україна.

Понад 30 років, з тих часів, як країна здобула Незалежність, українська мова отримала державний статус. Але й досі агресивний сусід не припиняє спроби знищити і рідну державу, і нашу мову. Нині ми є свідками того, як українське слово у вирішальні часи новітньої історії зближує українців і формує ставлення світової спільноти до нас як до нації.

Щороку в цей день українці зі всього світу беруть участь у Всеукраїнському диктанті національної єдності з метою відчути причетність до спільноти однодумців, зробити внесок у популяризацію рідної мови. Не залишаються осторонь і фахівці Дніпровської академії неперервної освіти.

Пишемо диктант і запрошуємо кожного небайдужого громадянина долучитися до написання Всеукраїнського диктанту!

З повагою

Віктор СИЧЕНКО,
ректор Дніпровської академії неперервної освіти

Візит Міністра освіти і науки України до Дніпропетровщини

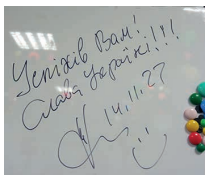

14-15 листопада 2022 року Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет в межах робочої поїздки до Дніпропетровщини відвідував заклади освіти Дніпра і Кам'янського: Дніпровську академію неперервної освіти, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Університет митної справи та фінансів та інші. Оглянув наявні у закладах укриття, ознайомився із матеріально-технічною базою. З колективами закладів обговорили виклики освітнього процесу та шляхи їхнього подолання.

Разом із колегами Дніпропетровської та Донецької ОВА, керівниками департаментів освіти і науки, головою Дніпропетровської обласної організації профспілки працівників освіти і науки України, представниками ДСНС, Національної поліції провели нараду з питань роботи системи освіти під час воєнного стану.

У перший день візиту в обласній військовій адміністрації Міністр вручив 15 педагогам області нагрудні знаки «Василь Сухомлинський» та «Відмінник освіти», а також почесні грамоти й подяки.

«Нині Дніпропетровщина щодня під ворожими обстрілами. Педагоги працюють у надскладних умовах. Те, як вони організовують освітній процес, є зразком для інших регіонів», – зазначив Сергій Шкарлет.

Міністр подякував освітянам за те, що попри війну вони долучають дітей до навчання і допомагають їм соціалізуватися. А ще приймають колег із сусідніх областей. Нині у школах області – майже 370 вчителів-переселенців.

Під час робочої зустрічі з ректорами закладів вищої освіти Дніпропетровської області та переміщених закладів вищої освіти з Донецької та Луганської областей обговорили результати вступної кампанії, компенсацію витрат закладам вищої освіти на підготовку фахівців, які навчаються за рахунок коштів фізичних осіб, переведення окремих категорій осіб на навчання за державний кошт, кадрові питання та повоєнну відбудову вищої освіти України.

Цього дня Сергій Шкарлет завітав до Дніпровської академії неперервної освіти. Господарі провели для гостей екскурсію освітнім закладом. Міністр поспілкувався з заступницею голови Дніпропетровської ОВА Ольгою Горб, директором департаменту освіти і науки ОВА Олексієм Полторацьким та ректором Академії Віктором Сиченком. Особливо цікавився облаштуванням захисних споруд у закладі. Також він відвідав групу короткотривалого перебування дітей «Дитяча планета», які разом із батьками вимушено покинули рідну оселю і нині знайшли прихисток у Дніпрі, поспілкувався із внутрішньо переміщеними особами та викладачами.

Із серпня 2022 Академія неперервної освіти тісно й плідно співпрацює із Дніпропетровським навчально-реабілітаційним центром № 1, фахівці якого проводять розвивальні заняття у групі «Дитяча планета».

«Учитель повинен бути і наставником, і помічником, і захисником, і другом, який покликаний допомогти дитині не лише отримати знання, оволодіти вміннями і навичками, а й допомогти адаптуватися в цьому світі, розкрити і проявити свої здібності, відчути себе самостійною творчою особистістю. Це все ми виконуємо на наших заняттях. Зараз дуже не простий час, але ми всі працюємо та вкладаємо душу у роботу з дітьми. Як сказав Сухомлинський: «Учитель – це скрипаль дитячих сердець: як поведе смичком, таку мелодію й почує». Тож я завжди дотримуюсь цього педагогічного кредо», – зазначила дефектолог групи Світлана Івановська.

В групі з малюками проводять заняття педагоги центру: дефектолог, логопед і вихователь, які допомагають дітям адаптуватися до сучасних реалій.

«Працюю у групі «Дитяча планета» з вересня 2022 року. Проводжу групові та індивідуальні заняття з корекції звуковимови та розвитку мовлення для дітей від 3-х років. Маю загальний стаж роботи понад 30 років», – розповіла вчитель-логопед центру Маргарита Яцук.

Фахівці ДНРЦ розвивають творчі здібності дітей, проводять дидактичні та сюжетно-рольові ігри, влаштовують театралізовані вистави тощо.

«Діти – це великий скарб у житті людини, бути вихователем – це означає по-материнськи оточити турботою, ніжністю, лаской, а у відповідь отримати бурю емоцій і новий заряд позитиву. Коли я бачу усмішки дітей, хочеться вірити, що, вкладаючи частинку своєї душі в кожну дитину, я роблю цей світ добрішим і кращим. Моє педагогічне кредо: «Знай, розумій і поважай дитину, будь частиною її життя», – поділилася вихователь ДНРЦ № 1 Алла Конощук.

Також Міністр побував у Дніпровській гімназії № 12, перевірив стан найпростішого укриття та потрапив на два дистанційні уроки, де вчителі продемонстрували роботу на сучасних платформах.

15 листопада Міністр освіти і науки України відвідав Дніпровську приватну школу «Primus Inter Pares School». Навчання у закладі відбувається у форматі індивідуального супроводження кожної дитини командою професіоналів, яка використовує принцип «Усьому свій час». Це дозволяє виявляти захоплення учнів і допомагати їм у визначенні свого покликання, враховуючи особливості розвитку кожної дитини. Завдяки такому підходу в учнів та їх батьків формується бачення індивідуальної стратегії освіти та перспектив майбутньої професійної діяльності. Основна місія школи складається з трьох «π» – **п**лекати **п**окоління **п**ереможців.

Навчання відбувається через практичну, дослідницьку та проєктну діяльності з акцентом на вміння ставити й вирішувати життєві завдання, розуміти власні цілі. Дітей залучають до підготовки уроків, розроблення проєктів, волонтерства.

Цікавився Сергій Шкарлет й журналом, що учні створюють самостійно, й кімнатами для вчителів і відпочинку, й укриттям. Вразила Міністра не лише архітектура закладу й матеріально-технічна база (навчальні, медичні та STEAM-кабінети, ресурсна кімната), а й зрозумілі, доступні, живі методики викладання. У школі розвивають критичне мислення, креативність, комунікативні навички, здатність до командної роботи.

«Наша мета, – щоб кожен український учитель мав належні умови роботи та можливості для саморозвитку, щоб матеріально-технічна база шкіл не поступалася приватним. До закладів освіти України продовжують надходити хромбуки для вчителів від Google та ЮНЕСКО. Працюємо й далі над забезпеченням наших учителів необхідними цифровими пристроями для роботи», – зазначив Сергій Шкарлет.

Ще Міністр завітав до Кам'янського. Це місто з упевненістю можна назвати унікальним: воно єдине на Дніпропетровщині, де абсолютна більшість дошкільних закладів освіти та шкіл працює у традиційному форматі (офлайн). Він звернув увагу, чому саме офлайн навчання є важливим: «По-перше, це соціалізація. Усамітнення в самому собі, тим паче у такому віці, ще нікому на користь не йшло. Тому традиційну освіту, контакт викладача та дитини, нічого не замінить. Онлайн може бути додатком до основного навчання, але не більше. По-друге, зараз дуже багато дітей, яким необхідна психологічна підтримка».

Серед об'єктів, які разом із представниками місцевої влади та мером Андрієм Білоусовим відвідав Міністр, – дитсадок № 31 «Барвінок». Уже у воєнні часи у цьому ЗДО відкрито новий ресурсний центр, де можуть отримувати допомогу діти з особливими освітніми потребами. Сьогодні цей заклад також відвідують діти вимушених переселенців.

Міський голова та Міністр спустилися до укриття (на сьогодні у місті вони влаштовані у кожному працюючому закладі середньої та дошкільної освіти). В укритті садочка педагоги навіть влаштували ляльковий театр, щоб відволікати малечу.

За словами директора Кам'янського департаменту з гуманітарних питань Наталії Реви, на сьогодні у місті працюють 43 школи, і тільки 2 з них на дистанційці. Із 50 садочків дистанційно працюють 13, але ясельні групи були розподілені по нормально працюючим закладам.

«Неймовірні діти, зразкові педколективи! Пишаюся нашими освітянами, які за 31 рік Незалежності України створили націю нескорених», – поділився враженнями Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет.

Подала Надія АТОНЕНКО

Більше світлин на телеграм-каналі МОН (https://t.me/UAmonogram)

Формування цілісного розуміння довкілля засобами інтегрованого навчання

Метою освітнього процесу в сучасній школі є формування системних знань, необхідних для цілісного продуктивного мислення. Ці знання учні можуть отримати на основі інтеграції фундаментальних гуманітарних дисциплін, змісту навчального матеріалу предметів, що вивчаються в початкових класах. Підходи до планування навчально-виховного процесу мають бути орієнтовані на досягнення сучасної педагогіки та дидактики, а також на сучасний інформаційний простір. Такий підхід сприяє формуванню в дітей цілісних уявлень про світ.

В Україні принцип інтеграції проголошений основним принципом реформування освіти поряд із принципами гуманізації та диференціації. Інтеграція навчального матеріалу сприяє реалізації особистісно орієнтованого підходу до навчання: школяр сам може обирати «ключові» знання з різних предметів, спираючись на власний досвід, набутий в процесі навчання та спілкування. По суті, інтеграція має на меті закласти основи цілісного уявлення про природу і суспільство і сформувати власне ставлення до законів їх розвитку. Ось чому молодшому школяреві важливо подивитись на предмет або явище дійсності з різних боків: розділити логічне та емоційне сприйняття художнього твору і науково-пізнавальної статті.

Методичною основою інтегрованого підходу є встановлення внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків у засвоєнні основ наук і розумінні закономірностей

довкілля. А це можливо за умови багаторазового повернення до одного й того самого поняття на різних уроках, його поглиблення та збагачення, виокремлення доступних даному віку суттєвих ознак цього поняття. Отже, за основу інтеграції може бути взятий будь-який урок з його усталеною структурою та логікою проведення, у зміст якого буде введена та група понять, яка належить до даного навчального предмета. До інтеграції уроку залучаються знання, результати аналізу поняття з погляду інших наук, інших навчальних предметів.

Таким чином, інтеграція навчальних предметів не заперечує предметної системи. Вона є можливим шляхом її вдосконалення, подолання недоліків, спрямована на поглиблення взаємозв'язків і взаємозалежностей між предметами.

Для вчителя інтегроване навчання забезпечує певну свободу вибору теми, змісту, засобів, що використовуються в навчанні молодших школярів. Цей вибір може визначатися як перспективними, так і поточними дидактичними, виховними і розвивальними завданнями. До вчителя ж висувається дуже багато вимог. Інтеграція вимагає від нього додаткової підготовки, глибокої ерудиції, високого професіоналізму. Ідеї інтегрованого навчання сьогодні дуже актуальні, бо вони сприяють успішній реалізації нових освітніх завдань. Це дає також можливість учням опанувати значний за обсягом матеріал, досягнути формування міжпредметних зв'язків, уникнути дублювання багатьох питань.

Унаслідок інтегрованих зв'язків у дітей створюється певний обсяг знань, який збільшується не внаслідок накопичення певної інформації, а шляхом синтезу поглядів, позицій, почуттів.

Учителі початкової школи постійно шукають нові шляхи удосконалення навчально-виховного процесу, що сприяє творчому самовираженню учнів, особистісно-ціннісному ставленню до навчання, вмінню виконувати творчі завдання. Таким шляхом є проведення уроків на основі інтеграції матеріалу, відібраного з кількох предметів та об'єднаного навколо однієї теми і мети. Цей підхід сприяє інформаційному збагаченню мислення і почуттів учнів завдяки залученню цікавого матеріалу, що дає змогу широко пізнати якесь явище, поняття, досягти цілісності знань. О. Савченко зазначає, що «змістовні, цілеспрямовані інтегровані уроки вносять у звичайний плин шкільного життя новизну, певною мірою знімають суворі кордони предметного викладання і допомагають дітям емоційно й системно сприйняти деякі поняття, явища».

Тематичне навчання передбачає інтеграцію різних сфер навчального плану на основі цікавої ідеї, яка об'єднує зміст різних предметів. Навчальний план використовується таким чином, щоб учні бачили зв'язок

між різними предметами і практичним застосуванням. Дуже важливо, щоб учитель не керував дітьми і не робив усе за них, а лише допомагав їм, забезпечував необхідними матеріалами, джерелами інформації. Діти повинні відчувати, що вони працюють разом з учителем, а не роблять щось для нього.

У поєднанні із методом проєктів інтеграція посилює навчальний і виховний вплив на всебічний розвиток дитини. До проєктної діяльності потрібно залучати не лише учнів, а й батьків, громадськість. При цьому учні набувають знання, які за дидактичним значенням виходять за межі окремого навчального предмета, а за своїм особистісним сенсом – за межі звичайного шкільного середовища, пов'язуючи учнів з реальними соціальними проблемами.

Висока пізнавальна активність школярів і, як результат, глибоке, свідоме і міцне засвоєння знань, набуття учнями досвіду творчої діяльності – найцінніші переваги інтегрованого навчання.

Олена ЄРЬОМІНА,
вчитель початкових класів
ліцею № 30, м. Кам'янське

Інформатизація процесів управління
як механізм функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗДО

Внутрішня система забезпечення якості освіти – що це? Мабуть таке питання виникало у кожного керівника закладу освіти. А далі ти починаєш шукати відповіді: вивчаєш нормативну базу, переглядаєш вебінари та семінари, проходиш курс підвищення кваліфікації. І згодом маєш розуміння, що забезпечення якісної освіти – це наша повсякчасна кропітка робота і залишається лише вибудувати певний алгоритм функціонування цієї системи в закладі. Існують різні механізми, які впливають на якість освіти. Використання інформаційних систем та різноманітних комп'ютерних програм в управлінні закладом – один із цих механізмів.

Питання застосування спеціалізованого програмного забезпечення для збільшення ефективності управління ЗДО мене цікавить досить давно, адже багато функцій та завдань керівника вирішується саме за рахунок можливостей комп'ютерних програм.

Першим кроком стала оптимізація організації харчування в дитячому садку. З квітня 2015 року в закладі складання меню-вимоги, аналіз виконання норм харчування, ведення обліку продуктів харчування здійснюється за допомогою спеціалізованої комп'ютерної програми. Наразі ми користуємось новою програмою «ChefFood», яка повністю відповідає вимогам нововведених норм щодо організації харчування.

Результат, який я отримала: значне зменшення часу для формування документації, можливість швидко та оперативно отримувати потрібну інформацію, яка оновлюється щодня. Наявність позитивних результатів спонукало мене на подальші кроки в процесі інформатизації. У 2017 році заклад перейшов на автоматизовану систему реєстрації документів. Для цього застосували готовий програмний продукт «Реєстрація документів організації». Програма допомогла упорядкувати технологію роботи з документами та полегшити контроль за їх виконанням.

Ухвалювати правильні управлінські рішення мені також допомагають сформовані в закладі бази даних автоматизованих інформаційних систем: «КУРС: Дошкілля», «Електронна реєстрація в заклади дошкільної освіти, НОВА-КОМ», «ЕНЕРГОСЕРВІС». Хочеться зазначити, що основна мета при роботі з ними – це не внесення інформації до систем, а ефективне використання створених баз даних в управлінській діяльності.

Отриманий закладом досвід роботи в процесі інформатизації міг стати корисним для інших колег, тому було ініційовано проведення міського майстер-класу «Автоматизована форма реєстрації документів» і семінару-практикуму «Інформатизація процесів управління». Також напрацьовані матеріали представлені на міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2019». Маючи власні напрацювання було досить легко інтегрувати їх у внутрішню систему забезпечення якості освіти в закладі, і як результат – моя конкурсна робота.

Кожен заклад освіти – унікальний, має свої традиції й особливості, отже має власний шлях у забезпеченні якості освіти. Але в найголовнішому ми маємо бути єдиними – меті, цінностях, прагненнях.

Людмила МІЩУК, директор
ЗДО № 31, м. Кривий Ріг

У світі є велика кількість професій. Однією з них є професія вчителя – дуже важка й відповідальна, адже в його руках майбутнє нашої держави.

Прекрасна професія! Найблагородніша серед інших

Учитель живе в кожній людині. Він передає свої знання іншим, захоплюється самим процесом навчання й виховання людини. Тому з самісінького дитинства мене приваблювала саме професія вчителя. Так добре було розсадити ляльок і щось їм розказувати, а потім ставити в журнал оцінки. Здавалося, що це так просто. Але коли пішла до школи, то побачила, який нелегкий вчительський хліб, тому що справжній вчитель – це людина, яка має не лише глибокі знання, а ще вміє спілкуватися з дітьми, виховувати їх чесними, працьовитими, добрими.

І для того, щоб справді стати тим вчителем, який буде для школярів провідником у непізнаному ще світі знань, і з відповідальністю виконувати свої обов'язки, я вступила до Криворізького державного педагогічного інституту, який закінчила у 1998 році та здобула повну вищу освіту за спеціальністю «Українська мова та література», кваліфікація – вчитель української мови та літератури. Потім продовжила навчання у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка за спеціальністю «Корекційна освіта. Олігофренопедагогіка», а в 2021 році вступила до магістратури за освітньою програмою «Освітній менеджмент» в КЗВО «ДАНО» ДОР», щоб отримати нові знання та компетентності в управлінні закладом освіти.

Цього року вперше взяла участь у фестивалі педагогічних інновацій освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2022». Конкурсну роботу виконувала за темою «Удосконалення напрямів стратегічного планування закладу освіти в умовах реформування». У своїх напрацюваннях висвітлила основні питання стратегічного планування, провела аналіз сильних і слабких сторін діяльності Криворізького багатопрофільного навчально-реабілітаційного центру, в якому працюю; а також розробила стратегію розвитку, враховуючи специфіку його роботи.

Вдячна Дніпровській академії неперервної освіти за проведення фестивалю та всебічну підтримку педагогічних працівників у цей нелегкий час для нашої країни.

Вікторія ПРОНЬКО вчитель початкових класів Багатопрофільного навчально-реабілітаційного центру, м. Кривий Ріг, переможець фестивалю (номінація «Нові моделі освітнього менеджменту в системі закладів загальної середньої освіти»

Методична студія для вчителів історичної та громадянської галузі Дніпропетровщини

Триває підбиття підсумків та обмін прогресивними здобутками професійних надбань учителів та викладачів Дніпропетровщини в рамках «EDU_FEST Dnipro – 2022».

3-го листопада відбулася онлайн-зустріч вчителів історії та громадянської освіти методичної студії: «Формування предметних компетентностей громадянської та історичної освітньої галузі та методика реалізації практичних умінь і навичок».

Втішно усвідомлювати, що погляд сучасних вчителів історії та громадянської освіти спрямований на прогресивність форм і методів навчання й розвитку молоді. Самі назви конкурсних робіт переможців авансом обіцяли всім слухачам студії, що час буде витрачено недарма: «Використання Raft – сучасної технології Stem-освіти та технології формування компетентностей учнів під час уроків з історії» Світлани Крамар (І місце, Криворізький Покровський ліцей); «Blended learning» в Україні: нагальність сьогодення та чергова спроба мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти» Олени Крайнік (ІІ місце, Пушкарівський ліцей Верхньодніпровської міської ради); «Технології дистанційного навчання історії» Антоніни Горб (ІІІ місце, Кам'янський ліцей інформаційних технологій) та інші.

Сьогодення потребує від педагогів швидкого реагування у вирішенні труднощів в освітньому процесі, викликаних змушеним переходом до дистанційного навчання під час карантину, а згодом – воєнного стану. Нинішні освітні умови вимагають ефективнішого та мобільнішого навчання. І от саме зараз, такими потрібними і такими надважливими є різноманітні об'єднання і спільноти вчителів, форуми, фестивалі тощо, їх взаємодія у пошуку і впровадженні нових, а головне дієвих, форм та засобів навчання, якими й ділились спікери методичної студії.

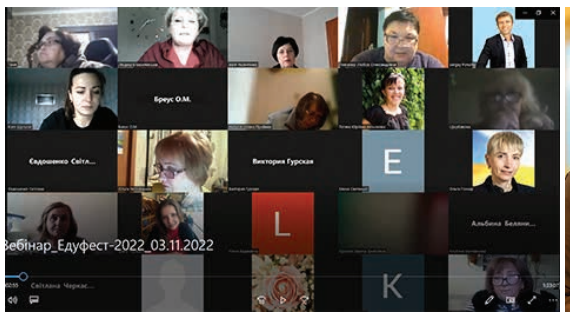

Це були і вже відомі, але по-новому інтерпретовані, освітні методи «акваріум», «капелюхи», «скрайбінг», і модернові та незамінні в онлайн-навчанні ІКТ прийоми: інтерактивні аркуші, комікси, фан-сторінки історичних осіб в соцмережах, «доповнена» та «віртуальна реальність» і багато чого іншого.

На підсумковому методичному форумі інновацій звучали цікаві ідеї від вчителів історії та громадянської освіти, які ними ж і розроблялися та запроваджувалися. Саме за такими педагогічними інноваціями завітали до нашої студії близько 150 вчителів, адже такі форми роботи якнайбільше сприяють розвитку творчої діяльності педагогів, виявляють і поширюють позитивний й успішний досвід роботи вчителів-новаторів, підвищують рівень професійної майстерності, підтримують інноваційні розробки й технології.

Подяку організаторам фестивалю і спікерам методичної студії за підтримку та сприяння фаховому зростанню вчителів і вдосконаленню технологій реалізації освітнього процесу нашого регіону виказали майже всі учасники онлайн-студії.

Тримаємо і надалі наш освітній фронт! Перемога прийде!

Людмила БАЗИЛЕВСЬКА, завідувачка навчально-методичної лабораторії вивчення базових дисциплін Академії;
Олена КРАЙНІК, вчителька історії Пушкарівського ліцею, Верхньодніпровський р-н

«Змішане навчання»

як ефективний метод створення персональної освітньої стратегії

Сучасний учень – вмотивований учень, і саме освітня технологія «змішаного навчання», може, надає ті результативні можливості для заохочення дітей, і не лише підвищувати свій освітній рівень, формувати навчальні та життєві компетентності, спонукає до «освіти впродовж життя».

Вивчаючи переваги традиційного, дистанційного та змішаного навчання, слід зазначити, що саме остання освітня технологія спонукає та вчить самостійно планувати й організовувати роботу; шукати й підбирати потрібну та актуальну інформацію; брати на себе відповідальність та ухвалювати рішення; представляти результати роботи, презентувати себе й свої здобутки.

Отримавши чудову нагоду проілюструвати і презентувати свій фаховий досвід з даної проблематики, я взяла участь і посіла ІІ місце у фестивалі «EDU_FEST Dnipro – 2022». Разом із колегами спробувала розкрити потрібне й пізнавальне в темі «Формування предметних компетентностей громадянської та історичної освітньої галузі та методика реалізації практичних умінь і навичок».

У своїй педагогічній діяльності часто змішую/міксую форми та прийоми роботи, що задовольняли б попит суспільства на виховання і розвиток результативного здобувача освіти, водночас сприяли позитивному ставленню до самоосвіти і пошуку та формуванню власного шляху становлення дитиною. Поставленому завданню як найкраще відповідають такі варіанти плідної співпраці «вчитель-учень»: групова робота зі створення навчальних коміксів, пошукова та експериментальна діяльність, виготовлення елементів «віртуальної та доповненої реальності» (QR-коди, інтерактивні плакати та аркуші, мультимедійні презентації тощо), проблемне та проєктне навчання зі складання фанфіків та акаунтів фан-сторінок історичних осіб у соцмережах та ін. Суттєво важливим є тут й ігровий елемент, що перетворює здобуття освіти з нав'язаного обов'язку на життєво необхідну можливість спрямувати себе в соціалізації комфортними й дієвими способами і прийомами. Вважаю, що таким чином сформовані навички залишаються актуальними для людини завжди.

То ж, «blended learning» в Україні бути, як ще одній потенційності в пошуку і становленні себе, свого місця, свого сенсу.

Олена КРАЙНІК, вчитель історії та громадянської освіти Пушкарівського ліцею, Верхньодніпровський район

«RAFT-технологія – сучасна технологія STEM-освіти»

(на уроках історії)

Нині педагоги нашої держави працюють в умовах нової моделі освіти, запровадження нових підходів, зокрема STEM – освіти. У навчальних програмах STEM увага акцентується на природничо-науковому компоненті. Постає питання: так яке ж відношення STEM – освіта має до гуманітарних дисциплін? І тут слід сказати про міждисциплінарні практики та підходи, які є характерними для побудови навчальних програм різного рівня. Коли мова йде про дослідження явищ і процесів довкілля, вирішення проблемно орієнтованих завдань, активний розвиток творчої складової особистості та критичного мислення.

Групова робота, що часто застосовується під час STEM-уроків, навчає учнів висловлювати власну думку, відстоювати її, співпрацювати з однокласниками, сприймати і розуміти точку зору іншої людини. Учні, отримуючи завдання, можуть застосовувати оригінальні способи рішення, що зі свого боку розвиває творчість, аналітичне і критичне мислення. Яке формується поступово, у результаті щоденної кропіткої роботи вчителя й учня, з уроку в урок, рік у рік. І кожен учитель має вирішити для себе, які методи і прийоми йому обрати.

RAFT-технологія – це одна із сучасних технологій STEM – освіти, яка спрямована на створення письмових текстів учнями.

При використані даної технології творчість та критичне мислення в учнів формується й розвивається унаслідок: вибору раціональних способів дій; обробки нової інформації; розв'язання певних питань; оцінки ситуації.

Отже, як я дізналася про RAFT-технологію і чим вона зацікавила мене та педагогів ліцею.

Декілька років тому, у День української мови, 9 листопада, в рамках спільного проєкту Міністерства освіти і науки України та платформи ЕдЕра, у відкритому доступі з'явилися методичні рекомендації вчителям, як зацікавити дітей читанням та письмом.

У цих рекомендаціях йшла мова і про РАФТ-технологію, як один із прийомів розвитку критичного мислення.

Вперше такою новою для України технологією роботи з учнями, у власних відеоматеріалах поділилася тренер міжнародного проєкту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» Інна Большакова.

Цей проєкт є спільною пропозицією Міжнародної асоціації читачів університету Північної Айови. Його мета – розробити і запропонувати педагогам усього світу такі навчальні методики, які б розвивали критичне мислення в учнів будь-якого віку, на матеріалі будь-якого предмета.

Отже, поговоримо детальніше про складові та **основні стадії РАФТ-технології.** Назва походить від перших літер слова: R (роль), A (авдиторія), F (формат), T (тема). Щодо стадій методу RAFT, то їх існує декілька.

Стадія виклику. Основним завданням на даному етапі є активізація учнів, мотивування їх до активної участі в процесі.

Повернемось до першої складової поняття **RAFT: РОЛЬ.** Діти пропонують всі можливі соціальні групи, які підходять до виконання даної ролі. Ролі, які називають діти, можуть бути звичайними (учні класу, вчитель, батьки, мандрівники, люди різних професій), або незвичними (дерево чи яблуко на дереві, шафа та одяг у шафі). Можливе надання ролей учителем, який розпочинає заносити інформацію до таблиці на дошці. У таблиці можуть бути представлені 4-5 позицій.

На даній стадії важливо поговорити про другу складову **RAFT: АВДИТОРІЮ.** У другу колонку записуються люди, групи людей, організації, які можуть виступати цільовою авдиторією для даних текстів. Це може бути група науковців, туристи або глядачі.

Далі визначаються можливі жанри, співвідносно із соціальними ролями і ймовірними читачами. І тут йдеться про третю складову **RAFT: ФОРМАТ.** Необхідно визначитися, в якій формі можна написати текст (розповідь, виступ на конференції, або ж текст екскурсії).

В останню колонку заносяться основні думки та ідеї тексту. Це остання складова **RAFT: ТЕМА.** Тематику можна обрати різноманітну відповідно до теми уроку.

Підсумовуючи, учителем зачитується вся інформація, представлена в таблиці. Між учнями розподіляються соціальні ролі, і вони приступають до написання текстів. При цьому потрібно пояснити їм, як важливо спробувати відчути, зрозуміти об'єкт опису, спробувати перевтілитися в нього, не забуваючи враховувати умови, в яких може опинитися персонаж. Наприклад, при розгляді питання «Стани середньовічного суспільства» із всесвітньої історії у 7 класі, ми можемо мати наступну картину: 1. Вчені опрацьовують доповіді, для членів товариства «Історичне минуле», про становище «тих, хто молиться» (священиків і монахів). 2. Журналісти складають текст для репортажу про «тих, хто працює» (селян і ремісників) для глядачів телепередачі «У пошуках пригод». 3. Екскурсоводи готують тексти екскурсій для гостей міста про «тих, хто воює» (лицарів).

Робота може бути індивідуальною або груповою. У другому випадку перевага надається невеликим групам. Коли завдання виконано, зачитуються декілька текстів. Вибір може робитися або за бажанням, або за жеребом. Якщо кількість виконавців невелика, а час дозволяє, можна дати можливість виступити всім учасникам.

Стадія осмислення. Містить роботу з підручником або додатковим матеріалом. На даному етапі учні отримують нову інформацію, роблять відповідні записи в зошиті.

Стадія рефлексії. Цей етап передбачає аналіз, осмислення пройденого матеріалу. Діти обговорюють і порівнюють раніше відомі факти і нову для них інформацію, аналізують почуте. Для досягнення кращого ефекту рекомендується використання наочного матеріалу з відповідної теми (фотографії, слайди тощо). Це сприяє закріпленню отриманих знань.

РАФТ-технологію можна використовувати на різних типах уроків і практично на будь-яких предметах. Наприклад, – комбіновані або уроки практичних занять, засвоєння

нових знань чи узагальнення. Окрім того можна використовувати дану технологію: • на уроках історії, для формування понять, вивчення певних верств або груп суспільства; • на уроках літератури, для обговорення персонажів будь-яких творів, розуміння сутності поняття «письменник», «поет», для написання сценаріїв невеликих літературних вистав; • а також при профорієнтації (розгляд людей певних професій: журналістів, військовослужбовців, вчителів, лікарів).

Технологія RAFT, в системі STEM-освіти, формує ряд умінь і навичок у учнів: готовність до імпровізації; аналіз подій, що відбуваються, усвідомлення свого ставлення до них; формує розуміння видів жанрів, вчить розбиратися в художніх засобах.

Це одна з найцікавіших технологій STEM-освіти, яка являє жвавий процес висловлювання учнями власних почуттів, думок, мрій.

Отже, систематичне застосування STEM-освіти, під час вивчення гуманітарних дисциплін, сприяє: 1. Формуванню нового стилю мислення, для якого характерні відкритість та гнучкість. 2. Самостійній пошуковій творчій діяльності. 3. Вмінню відокремлювати головне від несуттєвого. 4. Формуванню культури мови. 5. Розвитку таких базових якостей особистості, як критичне мислення, комунікативність, креативність, самостійність, толерантність, відповідальність за власний вибір і результати своєї діяльності.

А використання RAFT-технології в системі STEM-освіти дає можливість зробити уроки сучаснішими, поглибити пізнавальну активність учнів. Оцінити власні зусилля і можливості дітей у практичній діяльності повсякденного життя.

Світлана КРАМАР, вчитель історії та правознавства Покровського ліцею, м. Кривий Ріг

Фестиваль «EDU_FEST Dnipro – 2022» – це чудова можливість випробувати свої творчі сили,

поділитися своїми педагогічними наробками. Дякуючи сучасним інформаційним ресурсам, поінформованість про цей фестиваль була всюди. Гадаю, що кожен освітянин задумався про участь у ньому. Я виросла у вчительській сім'ї, то питання брати участь чи ні для мене навіть не стояло, однозначно відповідь була – ТАК!

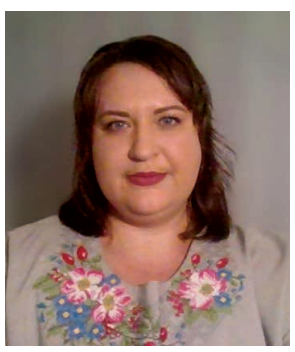

Хочу подякувати Дніпровській академії неперервної освіти за надану можливість у професійній самореалізації, обміну ефективним педагогічним досвідом та створення умов для співпраці освітян Дніпропетровщини, а також за високу оцінку моєї роботи.

Сьогодні перемога – це перемога на всіх фронтах! І дивлячись на ту кількість освітян, які взяли участь у фестивалі, сміливо можна сказати, що педагоги нашого регіону міцно тримають педагогічний стрій. Адже, кожен презентований педагогічний досвід є результатом творчого пошуку вчителя, характеризується актуальністю, новизною, а також відображає власний стиль роботи.

Безперечно, тільки коли людина хоче вдосконалюватися, вона не зупиниться на шляху саморозвитку. Заходи такого ґатунку сприяють цьому, а отже і оновленню педагогічного процесу.

Бажаю скорішої Перемоги
нашій квітучій Україні, вклоняюся і дякую
кожному ЗАХИСНИКУ! 💙💛

Кожному педагогу – задоволення від своєї педагогічних праці, тепла, віри в успіх і творчих здобутків.

Віталіна НЕПЛЯХ, вчителька географії Лошкарівського ліцею Першотравненської сільської ради, Нікопольський район

Медіаосвіта, цифрові технології та STEM-освіта у НУШ

Розвиток інноваційності, залучення до професійної творчості, створення креативного продуктивного середовища для вчителя – є важливим завданням системи післядипломної педагогічної освіти.

За підсумками конкурсу серед 59 учасників визначено 12 переможців і проведено методичну студію «Медіаосвіта, цифрові технології та STEM-освіта у Новій українській школі». Спікерами студії стали переможці конкурсу за 4 номінаціями. Учасники студії обмінялись ідеями щодо використання міждисциплінарного підходу до навчання, об'єднання природничо-наукового компоненту та інноваційних технологій, застосування сучасних цифрових освітніх інструментів, створення сучасного освітнього середовища, розвитку медіаграмотності як складової інформаційної культури.

Програма студії – http://surl.li/drsrs. Відео заходу – https://youtu.be/obS1VTeIXCM

Номінація «Створення сучасної екосистеми STEM-освіти: STEM-центри, STEM-лабораторії»

Осередками сучасного освітнього простору, які забезпечують реалізацію науково-дослідницької діяльності, є STEM-центри та STEM-лабораторії. Вони створюють умови щодо формування науково-орієнтованої освіти на основі модернізації математично-природничих і гуманітарних профілів, сприяють популяризації інженерно-технологічних професій серед молоді. В цій номінації, представленій основними напрями та результатами діяльності STEM-центрів/лабораторій І місце посів учитель географії Верхньодніпровського Новомиколаївського ліцею № 1 Владислав Морган. В його роботі «STEM-Центри: шкільна метеорологічна станція» показано переваги STEM-освіти в системі GEO-навчання. Автор презентує власні підходи до розвитку екосистеми STEM-освіти і зазначає, що інтенсивний розвиток науки й техніки, вплив людини на природу обумовили необхідність підготовки фахівців, які володіють сучасними знаннями з географії своєї країни, закономірностей природного розвитку.

Завдяки STEM-підходу, працюючи зі шкільною метеорологічною станцією, учні можуть: досягнути логіку явищ, що відбуваються, зрозуміти їх взаємозв'язок і досліджувати світ системно. Внаслідок цього з'являється допитливість, інженерний стиль мислення, вміння знаходити вихід із критичних ситуацій, навички командної роботи. Важливою складовою STEM-центрів є метеорологічна станція.

ІІ місце вибороли заступник директора з науково-методичної роботи Катерина Брич і директор Кам'янського академічного ліцею № 15 Лариса Ніколаєнко («Модель STEM-центру закладу освіти як осередку впровадження STEM-освіти в умовах реформування освітньої галузі»). Автори презентують інноваційні науково-методичні підходи щодо впровадження STEM-освіти в закладі: інтегроване навчання, поєднання проєктного та міждисциплінарного підходів, методична і технологічна підтримки організації STEM-навчання учням.

Також ІІ місце здобула заступник директора з навчально-методичної роботи Кам'янського будинку творчості дітей та юнацтва Валентина Розумна. У своїй роботі «Методична кухня. Оригінальні рецепти від...» Валентина Миколаївна зазначає, що перед позашкільною STEM-освітою постає завдання сформувати в суспільній свідомості установку на неперервну освіту протягом усього життя. Ключова роль у системі STEM-освіти належить педагогу. Навчаючи інших, він постійно навчається сам. Підвищення рівня методичної культури – важлива розвитку інноваційності педагога. Саме тому проблеми вивчення, моделювання, узагальнення й поширення кращих освітніх практик є основним завданням педагогічних колективів.

Краща освітня практика – оптимальна педагогічна діяльність, у процесі якої використовуються оригінальні форми, методи, прийоми, засоби, технології навчання та виховання, нові способи систематизації відомих форм, методів, прийомів і засобів, що забезпечує стійкі позитивні результати у практичному розв'язанні актуальних педагогічних проблем. У своїй роботі В.М. Розумна представляє кращі «Оригінальні рецепти» від педагогів будинку творчості: відкриті заняття, дидактичні ігри, методичні розробки з досвіду роботи керівників гуртків художньо-естетичного, спортивно-технічного та декоративно-ужиткового напрямів.

ІІІ місце отримала вихователь Криворізького ЗДО (ясла-садок) № 116 Катерина Драгожилова. У її роботі «STREAM-лабораторія як елемент предметно-розвивального середовища та шлях до пізнання світу» йдеться про освіту дітей дошкільного віку. Дошкілля є першою ланкою у структурі STEM-освіти відповідно Державного стандарту загальної, середньої, позашкільної, дошкільної та вищої освіти. Саме в цей період закладається фундамент здібностей дітей, креативного мислення та починається цілеспрямоване виховання творчої особистості. Діти дошкільного віку відкриті, розкуті, допитливі, кмітливі та комунікабельні. У закладі, який представляє автор, створено умови не лише для формування вмінь та навичок вихованців відповідно до Базового компонента дошкільної освіти. Тут створено простір для розвитку пізнавального інтересу, дослідницької діяльності та формування наукового світогляду. Це STREAM-лабораторія у дитячому садочку. Експериментування, дослідження, моделювання активізують розвиток дітей і закладають основи світоуявлення та формують культуру інженерного мислення. Авторка робить висновок, що створення STREAM-лабораторії, застосування інтеграції різних видів діяльності на практиці показало високу ефективність у розвитку креативних і винахідницьких здібностей дітей, формуванні нестандартного мислення, підвищення інтересу до отримання нових знань та навичок, викликає у малечі бажання пізнавати світ і робити відкриття.

Номінація «Сучасні підходи до організації проєктної діяльності у галузі освітньої робототехніки»

ІІ місце вибороли вчитель інформатики Ольга Соловйова та вчитель географії Криворізької гімназії № 72 Тетяна Диженко. Основна мета їх роботи «Міждисциплінарний підхід у STEM-освіті при вивченні географії з використанням роботів LEGO Mindstorms EV3» – розгляд сприятливих педагогічних умов для реалізації STEM-освіти з використанням роботів.

Учні разом із вчителями географії та інформатики, використовуючи конструктор Lego Mindstorms EV3, мають сконструювати робота – універсальну модель робо-курвіметра, який може вимірювати криволінійні об'єкти для вирішення картографічних задач. В роботі показано поетапність створення робота та його використання на практиці.

Автори зазначають, що головною тенденцією впровадження роботехніки є переорієнтація освітнього процесу на формування розвиненої особистості, створення максимально сприятливих умов для її розвитку і розкриття потенційних здібностей, формування в неї здатності до самостійної активної діяльності в усіх проявах життя.

Номінація «Управління розвитком цифрового освітнього простору закладу освіти»

Учасники конкурсу презентують власні моделі організації дистанційного навчання з врахуванням особливостей закладів освіти і специфіки умов навчального процесу та рівня цифрової компетентності педагогів.

І місце здобула творча група вчителів Лозуватської опорної загальноосвітньої школи ім. Т.Г. Шевченка («E-education: впровадження сучасних освітніх технологій»).

Творча група розповіла власну історію колективу щодо способів залучення учнів до навчання онлайн, переконання батьків, що дистанційна робота може бути цікавою та ефективною. Представлені у SWOT-аналізі можливості і перспективи дистанційного навчання з використанням сучасних онлайн-інструментів, розроблені SMART-цілі, чек-листи, відображають алгоритмізацію роботи вчителя і освітніх менеджерів.. Автори творчо підійшли до опису хмарних сервісів, які використовують у роботі, акцентували увагу на їх перевагах і недоліках, на які слід зауважити.

ІІ місце посіла директор Тернівського ліцею м. Кривого Рогу Антоніна Гавдан. У конкурсній роботі «Дистанційне навчання – новий формат профільної освіти. Особливості організації дистанційного навчання в 10-11 класах» автор представила матеріали семінару-практикуму «Дистанційне навчання – новий формат профільної освіти», яка містить рекомендації щодо організації дистанційного навчання в 10-11 класах на платформі HUMAN. Матеріали пропонують детальний опис цього дієвого інструменту.

ІІІ місце поділили викладачі фахового коледжу: Олена Єгорова («Діджиталізація освітнього простору при викладанні обліково- економічних дисциплін») та Боско Наталя і Лілія Бела («Основні підходи до формування та розвитку цифрової (ІКТ) грамотності викладачів Криворізького фахового коледжу торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу»).

Цінність цих робіт в актуальності теми та теоретико-практичних аспектах, систематизованих у описових частинах. Цікавими є матеріали з досвіду роботи, розробки майстер-класів, квестів, аукціонів, практикумів, тренінгових сесій та опис застосунків для проведення їх онлайн.

Номінація «Розвиток учнівської та педагогічної медіатворчості у єдності креативної та технічної складової»

У щорічних конкурсах дитячої та педагогічної медіатворчості зазвичай члени журі бачать яскраві результати спільної або індивідуальної роботи вихованців і педагогів. Це медіапродукти різноманітних жанрів, тем і напрямків. Деякі конкурсні роботи активно використовуються у науково-педагогічній діяльності Дніпровської академії неперервної освіти. Ця номінація мала на меті розкрити основні етапи створення шкільних медіапродуктів – від задуму до втілення, вивчити кращий досвід організації медіатворчості в регіоні.

Досконале володіння різноманітними цифровими застосунками, програмами дозволяє авторам створювати привабливі, ефектні продукти, що цікавлять педагогів і учнів. Але все ж таки надзвичайно важливі ті, хто творить цей медіпродукт, чию думку він втілює та які завдання він виконує.

Серед переможців номінації педагоги, які викладають різні предмети, мають свій унікальний підхід зі створення медіапродуктів, їх об'єднує новаторство, креатив, педагогічна чуйність, розуміння того, що саме потрібне сучасним учням.

І місце посіла директор Кам'янської станції юних техніків, керівник гуртка «STEM-junior» Юлія Пузенко. У роботі «Розвиток учнівської та педагогічної медіатворчості у єдності креативної і технічної складової» Юлія Володимирівна презентує досвід використання різноманітних програм, для створення ребусів, анімації, коміксів, вікторин, фотоколажів, інтерактивних вправ та інших видів медіпродуктів. У роботі є портфоліо з посиланнями на авторські майстер-класи й учнівські й вчительські медіа. Завдяки наочності та доступності подання практичного матеріалу, розмаїттю варіантів створення медіапродуктів цю роботу можна назвати невеличкою «Енциклопедією медіапрограм», найбільш поширених і популярних серед сучасних педагогів-новаторів.

ІІ місце здобула вчитель математики Черкаського ліцею Новомосковського району Дар'я Майстренко, робота якої «Використання мемів для креативного викладання математики» присвячена креативній візуалізації навчального матеріалу для ефективного сприйняття сучасної шкільної авдиторії. Мова йде про інтернет-меми. Дар'я Володимирівна створює власні меми, які підвищують інтерес учнів до математики. Робота описує інструменти, які педагоги можуть використати в межах інших дисциплін. Гумор, емоційний заряд, влучність приваблюють і тримають увагу учнів, розвивають їх креативне та критичне мислення, дозволяють побачити шкільні формули, вправи, закони з іншого, несподіваного боку – тож успіх цієї ідеї гарантований.

ІІІ місце отримала керівник зразкового художнього колективу дитячої телестудії «Ракурс» Верхньодніпровського палацу дитячої та юнацької творчості Галина Солдатенко. Автор конкурсної роботи «Використання TRIZ-технологій у процесі медіатворчості» – презентує власний досвід використання евристичних прийомів у кінопедагогіці та комплексний підхід активізації процесу виховання дітей аудіовізуальними методами мистецтв із застосуванням TRIZ (ТРВЗ)-педагогіки. ТРВЗ – це теорія розв'язання винахідницьких задач, засновником якої є Генріх Альтшулер. Запропоновані методики сприяють розвитку критичного і аналітичного мислення учнів, креативності у вирішенні проблем, підвищенню самооцінки, прагненню до самореалізації, становленню особистості й досягненню поставлених цілей.

Оксана БУТУРЛІНА,
завідувач кафедри управління інформаційно-освітніми проєктами;
Ірина КОЛЯДА, доцент кафедри;
Ольга ПИЛИПЕНКО, завідувач навчально-методичної лабораторії інформаційних технологій та STEM-освіти;
Ольга ЗАПОРОЖЕЦЬ, методист лабораторії;
Катерина РИЖІЙ, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії інформаційних технологій та дистанційного навчання

Моя історія EDU_FEST

Взяти участь у фестивалі мені запропонувала заступник директора нашого ліцею. Часу для підготовки було вдосталь, тому вирішила спробувати сили в номінації «Використання інноваційних технологій, зокрема медіаосвітніх, у вивченні української мови і літератури».

Майже місяць працювала над тим, щоб описати свою методичну розробку «Творчий проєкт з української літератури для учнів 6 класу «Дружба врятує людство» з використанням квест-технології», обґрунтувати її актуальність, практичну значущість та новизну. Хотілося поділитися досвідом роботи з колегами, адже два роки поспіль апробовувала всі запропоновані матеріали з учнями й ученицями та бачила, наскільки їм подобаються саме такі форми роботи.

Більшість педагогів уникає участі в подібних конкурсах, бо вважає, що це дуже складно. Так думала раніше і я. На жаль, безліч талановитих освітянських ідей залишаються лише в класах саме через страх зробити щось вперше або не так.

Я давно працюю з дітьми, але уникала участі в професійних конкурсах обласного рівня. Усе сумнівалася, чи будуть цінними й кориснимими мої ідеї. Тепер уже розумію, як подібні заходи спонукають учителя до творчого розвитку, вміння долати страх і бажання ділитися досвідом. У кожного з нас є свої родзинки у викладанні, які сприяють професійній самореалізації. Хочеться, щоб ці ідеї об'єднували нас, освітян, у спільному бажанні – жити, творити, любити.

Моя робота перемогла завдяки тим педагогам, які колись не полінувалися поділитися своїми зернятками творчості, що потім виросли у творчий проєкт. Не треба боятися, бо не помиляється лише той, хто нічого не робить.

Вікторія БЕРЕЗА, учитель української мови та літератури Партизанського ліцею Слобожанської селищної ради

Медіаосвіта на уроках словесності

У сучасному суспільстві ЗМІ значно впливають на життя кожної людини, дітей зокрема, адже вони не захищені від доступу до будь-якого джерела інформації, саме цей чинник визначає форму поведінки та сприйняття життєвих реалій як дитиною, так уже й дорослою особистістю, тим паче зараз у воєнний час.

Медіаосвіта – це частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою масмедіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

У період дистанційного навчання існує безліч інтернет-ресурсів, які сприятимуть і розвитку критичного мислення учнів, і вмінню розрізняти та споживати інформацію учнями, а також здатності створювати інформаційні продукти.

У своїй роботі використовую різноманітні ресурси, зупинюсь на сервісах Blendspace, Umapalata, Quizlet, Wordwall, Genial.ly, які одночасно мають навчальний та ігровий характер, а також спонукають учнів до отримання та подачі інформації з різних джерел.

Blendspace – досить зручний інструмент для створення електронного супроводу уроку, має схожість із дошкою Padlet. Він дає можливість зібрати в одному місці необхідні ресурси для уроку: тексти, відео, зображення, вебсайти, google-документи, вбудувати потрібні файли та онлайн-вправи, створити вбудований в середовище опитувальник у вигляді вибору правильної відповіді. Важливим є можливість зворотного зв'язку з учнями, тобто біля кожного завдання учні можуть писати власні коментарі чи ставити запитання.

На уроках присутній елемент творчості. Я пропоную учням створити у ресурсі WordItOut хмарку слів. Це можуть бути як уривки з віршів, так і слова, які характеризують письменника, його творчість. На мою думку, робота в таких ресурсах є досить потужною мотивацією учнів до навчання, що значно розвиває розумові та творчі здібності дітей. Популярністю під час дистанційного навчання користуються онлайн-тестування на різних ресурсах, наприклад, «На урок», «Всеосвіта». Я теж їх використовую у роботі. Досить легкий у застосуванні ресурс Quizizz, на якому створюю тести.

Одним із багатофункціональних ресурсів є Genial.ly. З його допомогою можна сворити презентації, будь-які інтерактивні зображення, плакати, вікторини, відео, ігри, тести, віртуальні посібники та багато інших цікавинок. На мою думку, цей ресурс є яскравою ілюстрацією використання медіатехнологій в освіті, зокрема, на уроках української мови та літератури.

У цьому ресурсі можна виготовити флеш-картки, які допоможуть у підготовці до ЗНО, використати його у роботі з будь-якою іншою віковою категорією учнів. Ще одна з розробок стосується формувального оцінювання, де учні спочатку повинні переглянути відео, а потім виконати завдання до нього. Особливістю цього завдання є те, що активними є лише правильні відповіді, натискаючи на них, учні можуть перейти до наступного питання, інакше можливості руху далі немає.

У цьому ресурсі працюють і п'ятикласники. Учні отримали завдання підготувати матеріал про популяризацію України, мови, культури, зважаючи на події, які сьогодні відбуваються. Цю роботу виконували учні дев'ятих та п'ятих класів. Діти використовували різні форми подачі матеріалу в різноманітних ресурсах: відео поширили у мережі YouTube, створили у ресурсі InShot, виконали роботу на ресурсі Genial.ly, плакати, колажі, відеопрезентації тощо.

Чи є що сказати ще про роботу в школі та навчання дітей? Звичайно ж, для мене це нескінченна тема, бо професію свою люблю. У своєму майбутньому учительстві була переконана ще з першого класу, коли із захопленням вбирала в себе манеру поведінки, спілкування з дітьми, навіть поставу, від своєї першої вчительки Людмили Миколаївни. І зараз, працюючи вісімнадцятий рік у школі, переконана, що дітей треба дивувати і заохочувати, щоб мати результат, виховувати особистість та розвивати компетентності, необхідні в сучасному суспільстві. Для цього постійно треба вчитися і розвиватися самій, шукати і використовувати щось нове і цікаве для учнів.

«EDU_FEST Dnipro – 2022» дав змогу систематизувати свою роботу і представити певну її частину. Коли запропонували взяти участь у фестивалі, одразу відчула страх, що написати, що показати, але, сконцентрувавшись, порадившись, все-таки вирішила діяти і отримала високу оцінку своєї роботи, за що дуже вдячна. Чи варто брати участь у таких конкурсах? Однозначно, треба! Головне, щоб участь у ньому не набувала примусових форм.

Вікторія ЛІСНИЧА, учитель української мови та літератури ліцею № 95, м. Кривий Ріг

101 слово про МОВУ

(Словниковий диктант до Дня української писемності та мови)

Рідна, державна, українська, радісна, батьківська, народна, солов'їна, неосяжна, сонячна, калинова, крилата, співоча, милозвучна, ніжна, невичерпна, мила, дзвінка, свята, золота, чудова, гарна, прекрасна, запашна, гнучка, життєдайна, вічна, нев'януча, колосиста, неповторна, творча, безмежна, дорога, земна, мудра, близька, проста, вільна, багатовікова, інтонаційна, барвиста, ясна, унікальна, світанкова, літературна, промениста, розкішна, чиста, бездоганна, незрівнянна, безцінна, благодатна, божественна, велична, натхненна, вірна, вражаюча, гармонійна, геніальна, дорогоцінна, бажана, цілюща, мальовнича, загадкова, грайлива, виняткова, креативна, лірична, модна, незамінна, непідкупна, окриляюча, проникліва, різносторонняя, казкова, досконала, стильна, таємнича, вимоглива, феєрична, квітуча, царствена, щебетлива, гумористична, янтарна, рідкісна, шанобли-ва, сміливa, чітка, потужна, непохитна, прогресивна, омріяна, незборима, шляхетна, жива, вишукана, древня, барвінкова, вишукана, веселкова, нескорена.

Завдання:

1. Підкреслити в словах подвоєння.
2. Визначити префікси в словах.
3. В складних словах визначити основи.
4. У 10 словах на вибір позначити наголос.

Ірина СУХОНОСЕНКО, вчитель української мови та літератури СЗШ № 17, м. Дніпро

Моє Придніпров'я
Листопад

1 • 175 років тому (1847 р.) народився **Ігнатій Ігнатович Ясюкович**, промисловець, директор-розпорядник Дніпровського металургійного заводу в с. Кам'янському (нині місто) у 1888-1903 рр. Помер 26 серпня 1914 р.

2 • 120 років тому (1902 р.) народився **Олександр Васильович Кірсанов**, хімік-органік, академік АН УРСР. У 1944-1956 рр. мешкав у Дніпропетровську. Із 1948 р. декан хімічного факультету металургійного інституту. Помер 19 травня 1992 р. у Києві.

3 • 235 років тому (1787 р.) у державній слободі Тритузній (нині в межах м. Кам'янського) освячено ***церкву на честь Святителя Христового Миколая.***

• 55 років тому (1967 р.) у Дніпропетровську відкрито ***пам'ятник студентам ДІІТу***, які загинули в роки ІІ Світової війни. Скульптори: В.І. Щедрова і А.В. Ситник, архітектор І.Р. Зайченко.

6 • 175 років тому (1847 р.) у с. Аулах (нині – смт Криничанського району) народився **Яків Павлович Новицький**, український фольклорист, етнограф, педагог. Помер 19 травня 1925 р. у м. Запоріжжя.

7 • 250 років тому (1772 р.) народився **Дмитро Тимофійович Мізко**, громадський діяч, перший директор Катеринославської класичної гімназії. Помер 19 грудня 1847 р. у своєму маєтку в селі Карабинівка (нині Павлоградського району).

• 100 років тому (1922 р.) у м. Кам'янському відкрито ***пам'ятник «Прометей»*** роботи скульптора Олексія Яковича Сокола.

• 90 років тому (1932 р.) на криворізькій рудні ім. Карла Лібкнехта відбувся пуск ***першої в СРСР збагачувальної фабрики***.

10 • 40 років тому (1982 р.) у м. Дніпропетровську ***відкрито Кайдацький міст***, автомобільний міст через Дніпро.

12 • 235 років тому (1787 р.) у межиріччі Інгула та Південного Бугу створено ***Катеринославське козацьке військо***. Розформоване імператорським указом від 5 червня 1796 р.

14 • 95 років тому (1927 р.) народився **Василь Омелянович Макух**, дисидент, громадський діяч. Протестуючи проти русифікаторської політики влади, вчинив акт самоспалення 5 листопада 1968 р. у Києві. Похований у м. Дніпро, де мешкав у 1956-1968 рр.

• 90 років тому (1932 р.) народився **Володимир Петрович Авраменко**, художник. Відомий у галузі станкової і книжкової графіки.

• 65 років тому (1957 р.) у Дніпропетровську народилася **Ганна Володимирівна Єгорова**, художниця. Працює в галузі станкового живопису.

16 • 150 років тому (1872 р.) ***відкрито Катеринославський міський громадський банк***. Із 1875 р. розташовувався в будинку Міської управи. Закритий восени 1919 р.

• 55 років тому (1977 р.) у м. Дніпропетровську народилась **Оксана Сергіївна Баюл-Фаріна**, українська фігуристка, перша олімпійська чемпіонка незалежної України (XVII Олімпійські зимові ігри, Ліллегаммер, Норвегія, 1994), дворазова срібна призерка чемпіонатів Європи (1993, 1994), чемпіонка світу (1993). Почесна громадянка м. Дніпра.

• 125 років тому (1897 р.) народився **Йосип Захарович Штокало**, математик і педагог, академік АН УРСР. У 1915-1931 рр. мешкав і працював на Придніпров'ї. У 1918-1929 рр. – викладач математики і директор семирічної трудової школи № 1 у Кам'янському. 1931 р. закінчив Дніпропетровський інститут народної освіти. Автор понад 100 робіт у галузі диференційних рівнянь, теорії функцій та історії науки. Помер 5 січня 1987 р. у Києві.

20 • 155 років тому (1867 р.) народився **Дмитро Матвійович Синцов**, вчений-математик, академік АН УРСР. Доктор чистої математики, ординарний (штатний) професор Катеринославського вищого гірничого училища у 1899-1903 рр. Помер 28 січня 1946 р.

23-24 • 55 років тому (1967 р.) у с. Капулівка Нікопольського району відбулося ***перепоховання останків та створення меморіалу кошового Івана Сірка.***

24 • 85 років тому (1937 р.) народилася **Людмила Володимирівна Бачюлєнє**, художниця. Працює в галузі декоративно-ужиткового мистецтва.

Листопад – 95 років тому (1927 р.) у Дніпропетровську в Будинку громадських зібрань відкрито ***Палац культури залізничників***.

• 95 років тому (1927 р.) у Дніпропетровську на розі Проспекту та вулиці Караїмської (нині В'ячеслава Липинського) відкрито універмаг «Пайторг» – перший великий універмаг міста. Зруйнований 1943 р. (Нині на цьому місці – ТЦ «Пасаж»).

• 45 років тому (1977 р.) у Дніпропетровську відкрито універсальний магазин «Будинок торгівлі».

Подала Світлана ЖИЛІНСЬКА,
завідувач краєзнавчого відділу ДОУНБ
(з календаря «Моє Придніпров'я»)

Слово після Фестивалю

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та засобів комунікації в останні десятиліття суттєво вплинув не лише на повсякденне життя суспільства, а й спричинив ряд новацій у всіх сферах діяльності людини. Особливо це позначається на освітній галузі, оскільки саме освіта повинна фіксувати всі прогресивні зміни й обов'язково відображати цей прогрес у своєму змісті, щоб бути сучасною та формувати компетентну і конкурентно спроможну особистість випускника. Сьогодні шкільний урок не може залишити поза увагою можливості соцмереж, телебачення та медіатекстів. Саме тому процес навчання із залученням засобів масової інформації та комунікації швидко поширився під назвою «медіаосвіта».

Педагоги, щоб почати впроваджувати медіаосвітні технології, проходять освітні курси, опановують нові методи та прийоми навчання і знаходяться в постійному пошуку якісного, цікавого та доступного для школярів медіапродукту. Це стало черговим викликом і для мене як учителя української мови та літератури. Але варто було зануритися в цю тему, одразу почали виникати ідеї, які довго не чекали втілення: медіатехнології розпочала застосовувати і на уроках, і під час позакласних заходів.

Найцікавіші свої напрацювання з цієї теми змогла продемонструвати під час участі у Фестивалі педагогічних інновацій освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2022». Захід одразу зацікавив своїми масштабами та різноманіттям номінацій, які висвітлюють діяльність усіх напрямів і спеціальностей педагогіки. Але я вже знала, що хочу змагатися у тому, чим захоплююся останні роки, через це обрала секцію «Використання інноваційних технологій, зокрема медіаосвітніх, у вивченні української мови і літератури».

Представлені мною на конкурсі матеріали демонструють шляхи досягнення кінцевої мети медіаосвіти – формування медійної культури. Медійно компетентна особистість упевнено користуватиметься досягненнями засобів масової комунікації: вмітиме шукати та критично сприймати інформацію, презентувати себе в медійному просторі, будувати медійний діалог і самостійно створювати медійні продукти.

У конкурсній роботі окреслено й систематизовано характеристики інфографіки як виду медіаосвітньої технології. Мною описано сучасні медіаосвітні інтрументи та власний досвід роботи з інфографікою й медіаресурсами під час викладання української мови та літератури.

Інфографіка як компонент медіаосвітніх технологій є не лише способом подачі чи опрацювання інформації і навчального матеріалу, це ще й засіб формування передбачених у держстандарті компетентностей: уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію, узагальнювати і перетворювати інформацію з однієї форми в іншу, працювати з алгоритмами, планувати й організовувати задумане, користуватися різними джерелами інформації, презентувати власні проєкти.

Серед найефективніших прикладів застосування медіатехнологій можу виокремити створення профілів у соцмережах (профілі письменників, героїв творів, частин мови); створення дописів в Інстаграмі чи Фейсбуці як різновиду публіцистичного тексту, який доповнюється актуальною та змістовною інфографікою; створення скрайбінгу та ментальних карт для ефективного опрацювання і перетворення інформації з текстової в графічну; використання та створення мемів для яскравого акцентування важливої інформації та формування навичок привертати увагу до важливого за допомогою емоцій; використання можливостей відеоредакторів для створення відеоряду до творів, що допомагає глибше зрозуміти почуття ліричних і зміст епічних творів; використання емоджи, як лексичної одиниці невербального медіаспілкування.

Звичайно, форми та жанри медіа постійно розвиваються, тому й медійна та інформаційна компетентності учнів також повинні безперервно вдосконалюватися. Запропоновані технології є актуальними та цікавими для сьогоденних підлітків. У своїй роботі я описала їхні переваги, особливості застосування та можливості для формування ключових і предметних компетентностей. Завдання ж вчителя полягає в тому, щоб постійно інтегрувати медійні продукти, медійні тексти й медійні форми комунікації в навчання з метою формування медіаграмотної особистості.

Завдяки фестивалю я побачила, наскільки в нашій області багато талановитих педагогів, які не стоять на місці, розвиваються, впроваджують найсміливіші ідеї. Це надихає на нові звершення, мотивує бути не лише компетентним і сучасним учителем для своїх учнів, а й обмінюватися досвідом з колегами і співпрацювати для запровадження педагогічних інновацій.

Світлана ДЗЯТКО, вчитель
української мови та літератури
СЗШ № 41, м. Кривий Ріг

Підсумки «EDU_FEST Dnipro – 2022»

Важливим елементом загальної культури педагога, яка втілює у собі знання, вміння, навички та індивідуальні риси його особистості, є його педагогічний досвід. Освітянин розвивається, збагачується протягом усієї своєї діяльності, що зумовлено постійними змінами у практичній педагогічній роботі, освітніх надбаннях.

Дніпровською академією неперервної освіти упродовж травня-вересня 2022 р. організовано та проведено Фестиваль педагогічних інновацій освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2022».

Щорічно фестиваль проводиться з метою стимулювання творчого, інтелектуального, духовного розвитку та задоволення потреб у професійній самореалізації працівників освітянської галузі Дніпропетровщини; обміну ефективним педагогічним досвідом та створення умов для співпраці наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, які розробляють та запроваджують педагогічні інновації.

У фестивалі цьогоріч взяли участь фахівці закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти із 37 територіальних громад та закладів загальної середньої та фахової передвищої освіти обласного підпорядкування.

На конкурс надійшла 691 робота за 34 номінаціями.

З них 260 переможців: дипломанти І ступеня – 59 робіт; ІІ – 88 робіт; ІІІ – 113 робіт.

Презентований педагогічний досвід є результатом творчого пошуку, характеризується актуальністю, новизною, прикладною спрямованістю, відображає власний стиль роботи, сприяє оновленню педагогічного процесу.

Упродовж жовтня-листопада 2022 року проведені методичні студії, під час яких поширено кращі педагогічні практики освітян області та окреслено пріоритетні шляхи розвитку професійної компетентності педагогів в умовах Нової української школи.

Дякуємо педагогам Дніпропетровщини за активну участь та запрошуємо взяти участь у Фестивалі педагогічних інновацій освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2023». Слідкуйте за новинами на сайті Дніпровської академії неперервної освіти https://www.dano.dp.ua.

Олена ДОБРЯНСЬКА, директор обласного
навчально-методичного центру підвищення
кваліфікації педагогічних працівників Академії

ЗАСНОВНИК ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» – ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Редакційна колегія:
В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА, Ю.М. МОГИЛА, О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО, В.Г. СЕРЕДНЯ, В.В. СИЧЕНКО, Л.О. ШАПРАН

Редактор, фотокор, дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО»:
gdjerelo.jimdofree.com

Свідоцтво про реєстрацію ДП № 2244-982ПР від 24.01.2019.
Формат А3.

Адреса редакції:
49006, Дніпро, вул. Володимира Антоновича, 70, Дніпровська академія неперервної освіти.
Тел. 0952303947, 732-48-48.
E-mail: GDjerelo@ukr.net